

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2017
Зав. кафедри

_____ О.Є. Бавико

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник:
к.е.н. Лисевич С.Г.

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	вибіркова
Семестр	8
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	2
Лекції, годин	20
Практичні/ семінарські, годин	30
Лабораторні, годин	
Самостійна робота, годин	40
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,8
самостійної роботи студента	2,2
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета -формування у студентів - майбутніх фахівців з економіки і управління системи спеціальних знань теорії, методології прийняття господарських рішень в умовах невизначеності.

Завдання -? сформувати у студентів розуміння сутності «господарського рішення» та основних етапів прийняття господарських рішень;
? ознайомити зі сучасними методами в аналізі виробничо-господарської діяльності і за результатами аналізу розробляти обґрунтовані управлінські рішення;
? розвивати у студентів уміння та навички самостійного обґрунтування господарських рішень з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику					
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень.	9	2	3		4
Тема 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень.	9	2	3		4
Тема 3. Якість прийняття господарських рішень	9	2	3		4
Тема 4. Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.	9	2	3		4
Тема 5. Процесорні технології прийняття господарських рішень.	9	2	3		4
Разом за модулем 1	45	10	15		20

Модуль 2. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень щодо їх мінімізації					
Тема 6. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	6	1	2		3
Тема 7. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	6	1	2		3
Тема 8. Методи аналізу ризиків.	7	2	2		3
Тема 9. Методи мінімізації ризиків.	10	2	3		5
Тема 10. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	8	2	3		3
Тема 11. Прийняття рішень з використанням теорії ігор.	8	2	3		3
Разом за модулем 2	45	10	15		20
Усього годин	90	20	30		40

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень.	3
2	Тема 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень.	3
3	Тема 3. Якість прийняття господарських рішень	3
4	Тема 4. Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.	3
5	Тема 5. Процесорні технології прийняття господарських рішень.	3
6	Тема 6. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	2
7	Тема 7. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	2
8	Тема 8. Методи аналізу ризиків.	2
9	Тема 9. Методи мінімізації ризиків.	3
10	Тема 10. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	3
11	Тема 11. Прийняття рішень з використанням теорії ігор.	3

5. Індивідуальні завдання

- 1 Написання реферату по темам дисципліни
- 2 Доповідь по огляду наукової літератури
- 3 Написання тез до конференцій

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику			
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень.	4	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень.	4	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 3. Якість прийняття господарських рішень	4	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 4. Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.	4	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 5. Процесорні технології прийняття господарських рішень.	4	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Модуль 2. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень щодо їх мінімізації			
Тема 6. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	3	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 7. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	3	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 8. Методи аналізу ризиків.	3	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 9. Методи мінімізації ризиків.	5	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 10. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	3	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування
Тема 11. Прийняття рішень з використанням теорії ігор.	3	Виконання домашніх завдань, підготовка додаткового матеріалу до лекцій, семінарських занять, розв'язування типових задач	Опитування; тестування

7. Результати навчання

1	Вміння та навички прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризиків
2	Вміння та навички оцінювати можливі ризики в господарській діяльності

3	Вміння та навички мінімізації ризиків в господарській діяльності
4	Вміння та навички прогнозування господарських рішень

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Оцінювання знань студентів відбувається відповідно до виконання ними практичних завдань, виступів з доповідями, складання модульних контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється на практичних заняттях і полягає у перевірці знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни. Підсумковий контроль включає модульну форму підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять, і його результати враховуються при виставленні підсумкової оцінки. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу і в терміни, встановлені навчальним планом

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику						
Тема1		2	2			4
Тема2	2	2				4
Тема3		2	2			4
Тема4		2		2		4
Тема5		2	2		4	8
Модуль2. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень щодо їх мінімізації						
Тема6		2		2		4
Тема7		2	2			4
Тема8		2				2
Тема9	2	2				4
Тема10		2		2		4
Тема11		2	2		4	8
Всього	4	22	10	6	8	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

- 1 Перелік сучасної вітчизняної і закордонної навчальної і наукової літератури.
- 2 Курс лекцій
- 3 Методичні вказівки до виконання самостійної роботи

12. Рекомендована література

Основна

- 1 Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посібн./ В.А. Василенко.-Київ: ЦУЛ, 2003.-420 с.
- 2 Вербицька Г.Л. Управління економічним ризиком / Г.Л. Вербицька // Фінанси України. – 2004. - № 4. - С. 34-40.
- 3 Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві: [монографія] / В.В. Вітлінський, Г.І.Великоіваненко. – К.: КНЕУ, 2004. - 245 с.
- 4 Фатхутдинов Р.А. Управленческие решения: Учебник,4-е изд., перераб. и доп./ Р.А.Фатхутдинов. - М.: ИНФРА-М, 2001.
- 5 Смирнов Э.А. Разработка управленческих решений: Учебник для вузов/ Э.А.Смирнов. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. -271 с.
- 6 Верченко П. І. Ризикологія: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Верченко П. І., Великоіваненко Г І., Демчук Н. В. – К. : КНЕУ, 2006. - 176 с.

Допоміжна

- 1 Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: пер. з англ. - К.: Наукова думка, 2001.-242 с.
- 2 Борисова Г. М. Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві / Г. М. Борисова // Актуальні проблеми економіки. – 2005. - №7. – С. 116-121.
- 3 Тэпман Л.Н. Риски в экономике / Л.Н. Тэпман. - М.: ЮНИТИ, 2002.- 380с.

Інформаційні ресурси

- 1 Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків./Навч. Посбник.-Одеса:ОНЕУ,2013.-670 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

- 2 Офіційний сайт держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gov.stat.ua>
- 3 Юридичний словник.Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kapitalizator.com/informatsiyni-resursy-spilnoho-korystuvannya>